

Omplacering av katt i Sverige

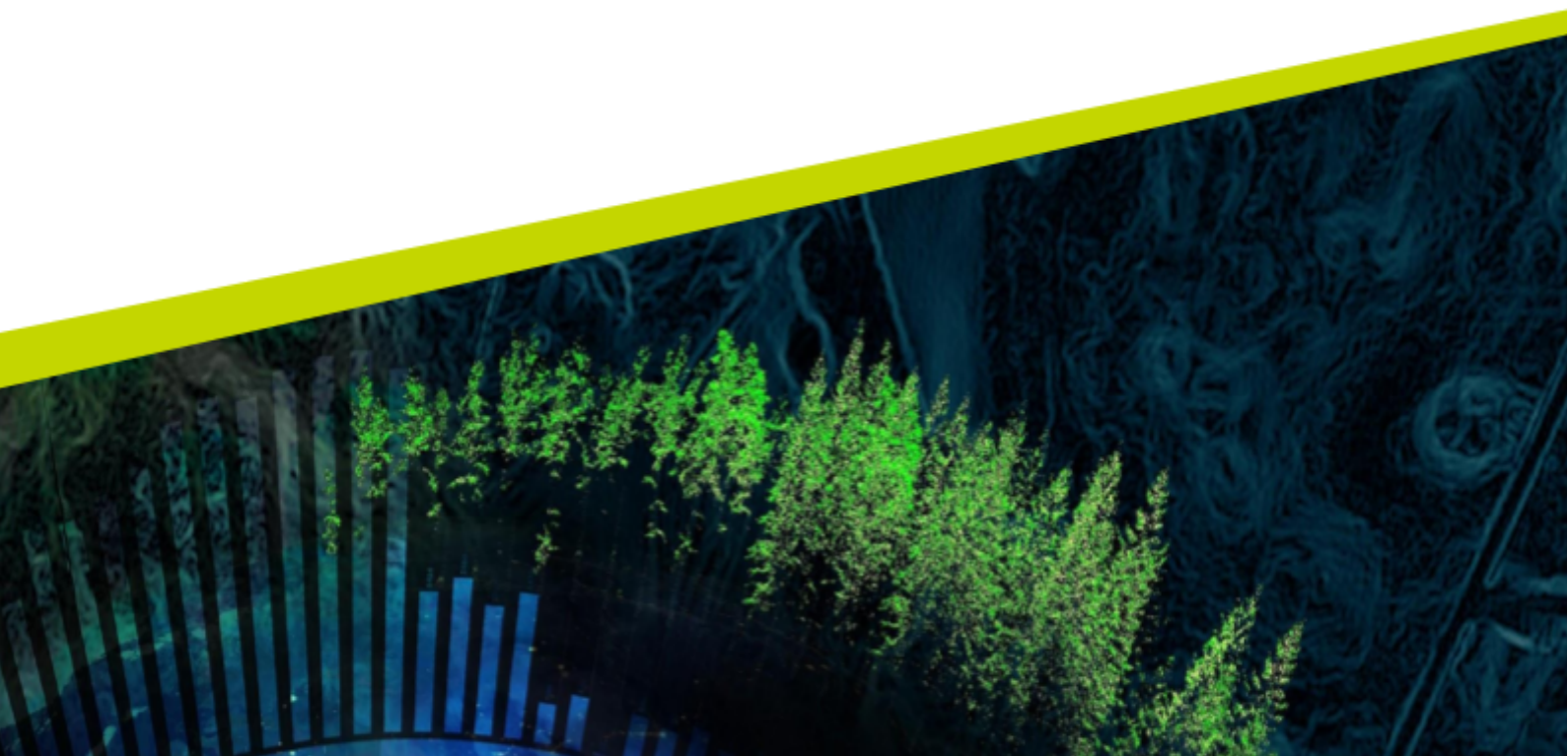
– via Blocket.se

Rehoming of cats in Sweden

- through Blocket.se

Alva Lust

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskydd - kandidatprogram
Uppsala 2021

Omplacering av katt i Sverige – via Blocket.se

Rehoming of cats in Sweden - through Blocket.se

Alva Lust

Handledare: Maria Andersson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Jenny Yngvesson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd - kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2021

Nyckelord: Katt, omplacering, adoption online, beteende, välfärd, Covid-19

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☐ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Abstract

The amount of homeless cats on this planet is a problem for many countries in the world, including Sweden with an estimated 100 000 homeless cats. It is not obliged to register cats in Sweden which makes it easy to buy, sell and own a cat. That increases the risks for impulsive purchases and cats in need of rehoming and the possibility of them ending up homeless. Common reasons for leaving cats to shelters include allergies and homelessness. This study aimed to find out what the need for rehoming cats was in Sweden, what reasons there were behind it and if advertisements for rehoming cats contain what is needed to contribute to the cat's future welfare. Online advertisements were gathered every day from a Swedish online marketplace called Blocket.se during a period of 10 weeks, between February and April. Results showed that 1470 cats needed rehoming through 1221 advertisements and that the most common reasons put in them for rehoming were allergies, that the cat needs another environment and that there are problems between the cat and other animals in the household. A description of the cat's needs did not occur often and requirements for the new owner or household occurred in a fourth of the online advertisements. A worrying result was that the majority of cats from the advertisements were only 2 years old or less which suggests that people have a lack of knowledge regarding cat's behaviour and needs. This study may contribute to raising awareness of the amount of cats in Sweden that need to find a new home and encourage people to adopt instead of shop.

Keywords: Cat, rehoming, online adoption, behaviour, welfare, Covid-19

Innehållsförteckning

1. Inledning	9
1.1. Introduktion	9
1.2. Adoption och omplacering online	10
1.3. Onlineförsäljning via Blocket.se	10
1.4. Kattens behov och relation med människan	11
1.5. Kattens situation i världen	12
1.6. Coronapandemins påverkan	13
2. Syfte	15
2.1. Frågeställningar	15
3. Material och metod	16
3.1. Datainsamling	16
4. Resultat	18
4.1. Kön-, ras- och åldersfördelning	18
4.1.1. Könsfördelning	18
4.1.2. Rasfördelning	18
4.1.3. Åldersfördelning	19
4.2. Prisfördelning	21
4.3. Anledning till omplacering	21
4.4. Information och krav	22
4.5. Citat ur annonser	22
5. Diskussion	24
5.1. Kön-, ras-, ålder- och prisfördelning	24
5.2. Anledning till omplacering	25
5.3. Information och krav	27
5.4. Felkällor	28

5.5. Litteraturens styrkor och svagheter	29
5.6. Studien i förhållande till hållbarhet och etik	30
5.7. Framtida forskning	31
6. Slutsats	33
7. Populärvetenskaplig sammanfattning	33
Tack	35
Referenser	36

1. Inledning

1.1. Introduktion

Den domesticerade katten (*Felis catus silvestris*) är det mest populära sällskapsdjuret i Sverige, enligt statistiska centralbyrån (SCB, 2012). För knappa tio år sedan uppskattades att det fanns närmare 1,2 miljoner katter i landet (SCB, 2012) och i en nyare studie från 2017 gjord av Novus har antalet ökat till närmare 1,4 miljoner (Novus, 2017).

Den vanligaste katten i Sverige är huskatten (Agria Djurförsäkring, 2021), kallas även bondkatt eller blandraskatt, vilket är benämningen på alla de katter som saknar stamtavla. Av de renrasiga katterna är det rasen Ragdoll som var populärast år 2020, med Sibirisk katt på en andra plats och Maine Coon på en tredje (Agria Djurförsäkring, 2021). Enligt Agria Djurförsäkringar (2021) ökar intresset för renrasiga katter, men det kan ha att göra med att försäkringar oftare tecknas för renrasiga katter än det gör för huskatter.

Katter i Sverige behöver inte registreras i djurregistret på Jordbruksverket (Jordbruksverket, 2021). Att man inte behöver registrera sin katt kan göra det enklare att sälja, köpa och äga en katt, jämfört med hundar som måste registreras i hundregistret (Jordbruksverket, 2021). Att det är enkelt att sälja, köpa och äga en katt kan öka risken för impulsköp vilket kan leda till ett ökat antal katter som behöver omplaceras och i sin tur öka risken för att katterna blir övergivna och hemlösa.

Oönskade katter är ett stort problem i hela världen och antalet hemlösa katter på jorden uppskattas vara 480 miljoner (WSPA, 2021). Antalet hemlösa katter i Sverige uppskattas vara fler än 100 000, men det exakta antalet är svårt att veta då katter inte behöver registreras (Royal Canin, 2020). En del av de hemlösa katterna i landet tas om hand eller lämnas in till djurhem (Eriksson *et al.*, 2009). År 2006 fanns det 62 katthem i Sverige som årligen tog in runt 7 400 katter (Eriksson *et al.*, 2009). De vanligaste anledningarna till att katter lämnades in uppgavs av personal på katthemmen vara att katten var hemlös, upphittad, eller att det förekom allergier bland ägarna som gjorde att katten inte längre kunde leva med dem (Eriksson *et al.*, 2009). Idag uppskattas det finnas över 100 katthem i Sverige (Royal Canin, 2020), vilket tyder på att problemet med hemlösa och omplaceringsbehövliga katter blir allvarligare.

1.2. Adoption och omplacering online

Att adoptera en katt kan ske på många vis, genom bekanta eller katthem, genom att besöka eller söka på internet, och varje sätt har sina fördelar och nackdelar. Att välja att adoptera en katt genom en annons kan vara begränsande eftersom att man inte kan interagera med katten innan sitt val, vilket är något många anser sig behöva innan adoption (Sinn, 2016). I enkätstudien från 2016 fick Sinn svar att människor som besökte katthem för att adoptera uppskattade stort om katten var lekfull, med dem eller med leksaker, samt villig att interagera med dem, vilket inte går att tillämpa för adoption online.

Vad är det som behövs i en annons på internet för en lyckad adoption? I en studie från det här året (2021) undersökte Rix *et al.* olika samband mellan hur länge en katt behövde stanna på ett katthem innan den lyckades bli adopterad med olika faktorer från adoptionsannonsen. Rix *et al.* (2021) fann ingen koppling mellan namn på katten och hur lång tid det tog innan katten blev adopterad, men de fann en koppling mellan annonsens beskrivning och tiden det tog innan adoption. De katter vars annonser skrevs i tredje person fann nya hem snabbare än de katter vars annonser skrevs i första person (Rix *et al.*, 2021).

Markowitz (2019) fann dock att en analytisk text till skillnad från en mer emotionell och social sådan var mer lockande för personer som funderade på att adoptera en katt. Markowitz (2019) diskuterade kring att beskrivande fakta är mer användbart för intresserade personer än en berättelse ur kattens perspektiv, att fakta i en annons övertygar människor mer om att adoptera än att humanisera katten med hjälp av sociala och relaterbara ord. Markowitz (2019) anser att adoption online är en psykologisk process som bör studeras för att öka adoptionschanserna för katter och reducera tiden spenderad i katthem.

När det gäller vilken typ av katt som har störst chans att adopteras visade studien av Rix *et al.* (2021) att unga hankatter hittade nya hem snabbast, medan äldre honkatter fick stanna kvar längre hos katthemmen. Av de få som ansåg att kön var viktigt (11%) i artikeln gjord av Sinn (2016) var det 18% som uppgav att det kön de föredrog var hanar, medan resterande inte specificerade vilket kön de föredrog. Estetiska egenskaper som önskades var framförallt kort päls av den anledningen att det är lättare att sköta än lång päls, och färg på pälsen påverkade valet för endast 15% av de svarande (Sinn, 2016). Det som ansågs viktigast för de svarande på enkätstudien av Sinn (2016) var vänlighet som toppade listan med 81%, tätt följt av "en lycklig katt" (69%) och lekfullhet (68%).

1.3. Onlineförsäljning via Blocket.se

Blocket är den största marknadsplatsen i Sverige med 5 miljoner besökare per vecka (Blocket, 2021a). På Blocket.se går det att hitta det mesta, från möbler och jobb till bilar och djur (Blocket, 2021a). Enligt en undersökning från 2019 hade Blockets annonser det året ett värde på 714 miljarder kronor (Ipsos, 2019).

Blocket har ett samarbete med Djurskyddet Sverige och SVERAK och har beslutat om att förbjuda annonser där djur skänks bort (Blocket, 2021b). Följande står på hemsidan under användarvillkor:

”Att bli djurägare är ett stort ansvar och ska inte vara en ogenomtänkt impulshandling. Därför har Blocket tillsammans med Djurskyddet Sverige beslutat att inte tillåta annonser där djuret skänks bort. Lägsta priserna i djurkategorin återspeglar den kostnad som är förenlig med ett ansvarsfullt djuräggande och angivet lägsta pris är till för att förhindra ogenomtänkta köp och att motverka djurplågeri.”

När det gäller försäljning och köp av katt via hemsidan finns det regler om att katten måste vara minst 12 veckor vid inköp, enligt 6 kap. 9 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter, saknr L 102, och det lägsta priset för en katt eller kattunge. Här har Blocket valt att lägga på 500 kr (Blocket, 2021c). På Blocket.se finns även en lista att hitta med tips om vad en potentiell köpare kan tänka på innan och efter inköp av katt (Blocket, 2021c).

Under sommaren 2020 publicerades ett pressmeddelande av Blocket till följd av ökade sökningar efter husdjur på hemsidan (Blocket, 2020). De uppmanade allmänheten att tänka till inför eventuella djurköp för att göra det så tryggt som möjligt för alla inblandade parter och listade även sina tips inför hund- och kattköp som var gjorda tillsammans med Djurskyddet Sverige (Blocket, 2020). Under månaden maj 2020 ökade sökningar på ”katt” med 87% och ”kattungar” med 114% jämfört med samma tid året innan (Blocket, 2020). Det är av intresse att ta reda på hur många katter som läggs ut på Blocket.se för att sprida att det finns ett stort behov av katter som behöver nya hem och minska omfattningen av det.

1.4. Kattens behov och relation med människan

Katter har en period tidigt i sina liv som präglar resterande delar, en känslig period från 3 till 7 veckors ålder där socialisering är viktigt för personlighetsutvecklingen (Landsberg, 1996). Kattungar som ges möjlighet att utveckla sociala relationer under denna period lyckas ofta behålla dessa för resten av sina liv och därför bör kattungar exponeras för mycket kontakt av både andra katter och människor för att reducera rädsla, stress och aggression mot människor och andra djur i vuxenlivet (Landsberg, 1996).

De vanligaste anledningarna till stress hos katter handlar om förändringar i miljön och konflikter i relationer med andra katter eller människor (Amat *et al.*, 2015). Enligt Amat *et al.* (2015) grundar det sig ofta i att katten upplever en brist på kontroll och har svårt att förutsäga situationer. Människa-katt relationer påverkas i sin tur negativt av en stressad katt (Amat *et al.*, 2015) vilket kan skapa en ond cirkel. Stress kan enligt Landsberg (1996) förebyggas under socialiseringsperioden.

Vad en katt behöver och hur en katt beter sig är något som få människor har kunskap om. I en studie från 1998 av Salman *et al.* om människa-katt relationer uppgavs att 58% av de svarande som hade överlämnat en katt hade uppfattningen om att djur bar sig illa åt med mening, av elakhet. Pålästa kattägare däremot, människor som köpt en bok eller deltagit i kurser om katters beteende och behov, visade sig vara en betryggande faktor och minskade risken för att katten blev överlämnad till katthem eller övergiven (Salman *et al.*, 1998). Kunskap om beteende ger alltså en större förståelse för katter och deras behov.

En djurägares viktigaste uppgift är att bemöta husdjurens behov och hur uppmärksam ägaren är kan vara en av de viktigaste påverkande faktorerna för kattens välfärd (Stella & Croney, 2016). Stella & Croney (2016) förklarar att ägarens beslutsfattande lägger grunden för kattens levnadsförhållanden. Det som uppfattas som problembeteenden av ägaren kan vara naturliga beteenden katten utför eller beteenden som utförs i respons till en bristande omgivning satt av ägaren som katten inte mår bra av (Stella & Croney, 2016). Heidenberger (1997) beskriver också att ägaren är den största faktorn för katters välfärd, speciellt för inomhuskatter. Det eftersom att ägaren bestämmer alla levnadsförhållanden i ett hem för inomhuskatter medan de inte kan kontrollera förhållandena utanför hushållet för utomhuskatter, vilket gör att det finns fler påverkande faktorer för utomhuskatters välfärd än för inomhuskatters välfärd (Heidenberger, 1997).

I en enkätstudie från 2005, som handlade om aggression i flerkattshushåll efter introduktion av nya katter, fick Levine *et al.* svar att i 35% av hushåll med fler än en katt uppstod regelbundna bråk mellan katterna, där bråk definierades som att katterna rev eller bet varandra. De hittade inget samband mellan kön eller antalet katter i ett hushåll och förekomsten av bråk (Levine *et al.*, 2005). Att katterna hade tillgång till utevistelse var dock kopplat till regelbundna bråk mellan katterna, vilket de diskuterar kan ha att göra med att nya dofter utifrån hemmet introduceras med utekatterna (Levine *et al.*, 2005). Att vara uppmärksam som ägare betyder att eventuella problem med en eller mellan flera katter kan lösas och katternas välfärd förbättras (Heidenberger, 1997; Stella & Croney, 2016).

1.5. Kattens situation i världen

I USA uppskattas det finnas över 50 miljoner hemlösa katter där endast 3 miljoner tas om hand av djurhem varje år, varav 860 000 (29%) avlivs (ASPCA, 2021). Hemlösa katter är ett stort samhällsproblem och katthem lyckas omplacera endast 50% av inkommande katter (ASPCA, 2021). Det är dubbelt så många hemlösa katter som lämnas in på katthem än katter som lämnas in av sina ägare (ASPCA, 2021). Den ungefärliga tredjedelen (ASPCA, 2021) utgör katter som aldrig hittar nya hem och katter som tvingas avlivs efter att ha övergetts av sina ägare. Varför överger människor sina husdjur?

Av alla vuxna katter som lämnades in till RSPCA-djurhem (Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals) i Australien under en två års period var det 49% som gavs upp av ägare och 51% som var herrelösa. 71% av dessa vuxna

katter uppgavs ha avlivats medan endast 21% adopterades ut och fick nya hem (Alberthsen *et al.*, 2013). Kattungar lämnades in i större mängd än vuxna katter och blev också oftare adopterade än vuxna katter, 37% av kattungar adopterades, men 61% av alla kattungar rapporterades ha blivit avlivade (Alberthsen *et al.*, 2013).

I en uppföljande studie av Alberthsen *et al.* från 2016 samlades det in data från liknande djurhem (RSPCA) i Australien under fyra år och antalet privatägda katter som lämnades in var 32%, 61 755 katter av totalt 195 387 inlämnade katter, och resterande var huvudsakligen upphittade katter från gatan.

I den uppföljande studien undersöktes anledningarna bakom inlämningar av privatägda katter, där den mest förekommande anledningen gällande både vuxna katter och kattungar var ägarrelaterat (Alberthsen *et al.*, 2016). Inom ägarrelaterade anledningar var restriktioner inom hemmet den vanligaste anledningen, att katter inte var tillåtna i bostaden, tätt följt med att antalet djur var för många i hemmet (Alberthsen *et al.*, 2016). Speciellt för kattungar var att många ägare uppgav att de kom från en egen kull, 28%, vilket Alberthsen *et al.* (2016) menar antyder på att ägarna inte lyckats hitta nya hem till ungar uppfödda av egen katt. Det var även många som uppgav att kattungarna var oönskade eller att de inte hade plats för dem (Alberthsen *et al.*, 2016). Det var sällan på grund av katten som ägare valde att lämna över dem till djurhem, beteendeproblem var anledningen för endast 4% av alla överlämningar (Alberthsen *et al.*, 2016).

Något som har ökat drastiskt under det senaste året är antalet människor som skriver upp sig för att agera som fosterhem till ett eller flera djur, vilket har resulterat i att fler djur fostrats runtom i USA (New York Times, 2020). ASPCA (American Society for the Prevention of Cruelty to Animals) har rapporterat att det säkerligen har att göra med nedstängningar under coronapandemin och att människor inte vill vara instängda ensamma, vilket ger direkta fördelar för djuren. Den vanligaste ursikten som ges till att inte kunna agera fosterhem uppges vara brist på tid, vilket har förändrats sedan Covid-19 bröt ut (New York Times, 2020). En talesperson för Animal Care Centers i New York förklarade att djurens riktiga personlighet kommer fram när de får komma till ett fosterhem, då de hos djurhemmen är väldigt stressade och trötta, och att det hjälper djuren väldigt mycket och kan öka deras chanser att bli adopterade (New York Times, 2020).

1.6. Coronapandemins påverkan

Husdjur är allmänt kända för att berika människors vardagsliv och är kopplade till sociala, fysiska och emotionella fördelar (Vincent *et al.*, 2020). Att ha en katt eller hund under pandemin påverkade ägare positivt, speciellt under eventuella nedstängningar som uppstod, då människors sociala interaktioner drastiskt begränsades och ett husdjur kunde till viss del stilla behovet för socialisering (Bowen *et al.*, 2020). Men det påverkade även människor negativt att ha ett husdjur under pandemins nedstängningar, bland annat uppgav husdjursägare i USA att de ofta blev frustrerade och irriterade på sina husdjurs behov av

uppmärksamhet och att djuren blev ett störelsemoment i vardagen när de behövde arbeta hemifrån (Applebaum *et al.*, 2020). Det antydde att det fanns en viss oro och stress över att behöva ta hand om ett djur, både i vardagen men också om risken att bli sjuk och inte längre kunna ta hand om sina djur, vilket Applebaum *et al.* (2020) diskuterade allvarligt i sin artikel och menar att det kan leda till att fler djur överges och sätter tryck på djurhem.

I enkätstudien gjord av Applebaum *et al.* (2020) nämnde ett flertal svarande att de var bekymrade över smittspridningen, inte bara den generella spridningen i världen utan även att deras husdjur kunde få och sprida vidare Covid-19. Resultatet i studien av Bowen *et al.* (2020) visar att de generella beteendeförändringar som uppstod hos vissa katter och hundar troligen beror på stress och oro i hemmet, att stressade ägare påverkar sina husdjurs välmående. Pandemin har lett till att många husdjursägare även oroar sig för sina djur, att de stressar över eventuella sjukdomar, viktökningar och veterinärbesök samt att behöva inhandla mat och annat material till sina djur, vilket också innebär en påverkan på husdjuren (Bowen *et al.*, 2020).

En studie gjord i Spanien har visat att katter och hundars beteende samt deras band till ägarna förändrades under en flera veckors nedstängning, en konsekvens av coronapandemin (Bowen *et al.*, 2020). I sin studie visar Bowen *et al.* (2020) på en positiv korrelation mellan ägarens emotionella närhetsbehov och kattens svårigheter att hantera den förändrade livssituationen. De argumenterade för att katterna, speciellt katter som endast lever inomhus, hade svårt att undvika den ökade mänskliga kontakten som uppstod i och med en nedstängning i samhället (Bowen *et al.*, 2020). Studien visade också att hushåll med fler än en katt var hushåll med katter med bättre välmående än katter som levde utan artfränder (Bowen *et al.*, 2020).

Precis som pandemin förändrade livssituationen för många i hela världen så kommer det än en gång förändras när det är över och livet återgår till det mer normala, innan Covid-19 utbröt i världen. Även det kommer innebära stora skillnader för husdjur och ge både långvariga och kortvariga konsekvenser (Applebaum *et al.*, 2020). Bland annat kan djur som tidigare inte haft någon separationsångest utveckla det när ägare återgår till arbeten utanför hemmet och djur som aldrig levt i en värld utan nedstängningar blir plötsligt ensamma i hemmet och kan även då utveckla separationsångest (Applebaum *et al.*, 2020). Husdjursägare i USA uppgav att de redan under pandemins gång har sett beteendskillnader hos sina djur, bland annat separationsångest (Applebaum *et al.*, 2020).

2. Syfte

Syftet med det här examensarbetet var att ta reda på i vilken omfattning och av vilka anledningar katter behöver omplaceras i Sverige. Syftet var även att ta reda på vilken typ av information om katterna som annonserna innehåller, för att ta reda på om ägarna är måna om katternas välfärd. Det är av intresse för katternas välfärd eftersom en flytt till ett nytt hem med nya omständigheter kan vara stressande för djuren och genom rätt information kan man optimera förutsättningarna för framtiden.

2.1. Frågeställningar

De frågeställningar som den här studien vill besvara är:

- Hur många katter behöver omplaceras i Sverige?
- Vad finns det för anledningar till att katter läggs ut för omplacering?
- Innehåller annonserna på Blocket det som behövs för att främja kattens framtida välfärd, genom ställda krav och behovsförklaringar?

3. Material och metod

I det här arbetet samlades försäljningsannonser av katter från Blocket.se in. De annonser som användes var annonser med katter som behövde omplaceras från ett hem till ett nytt sådant, efter att ha lämnat uppfödare eller djurbutik. Det behövde nödvändigtvis inte vara det första hemmet katten haft sedan flytt från mamma och kull. Ett kriterium på annonserna som användes var att katterna skulle vara från 12 veckor gamla för att utesluta illegal försäljning och försäljning av katter direkt från uppfödare. Data i form av annonsbeskrivningar samlades in från Blocket.se varje dag från 1:a februari till 11:e april 2021, totalt 10 veckor. Från hemsidan samlades annonserna in från kategorin ”katt” som var en underkategori till ”djur” och ”fritid och hobby”. Kategorin ”katt” var sedan begränsad till ”privat” för att utesluta försäljning av katter via företag. När alla annonser samlats in behövde ett antal uteslutas då det var djurhem som låg bakom dem. Med dessa restriktioner och uteslutningar resulterade antalet annonser i 1221 stycken för hela perioden på 10 veckor.

För att hitta den litteratur som redovisas i arbetet användes bland andra sökord som ”cat”, ”rehome”, ”adoption”, ”online”, ”covid-19” och ”welfare”. Vetenskapliga artiklar hittades med hjälp av sökorden på Google Scholar och granskades noggrant för relevans och användbarhet för arbetet.

I arbetet användes ett par icke-vetenskapliga källor för att få siffror och en allmän bild av den hemsida som användes för att samla ihop annonser, Blocket.se. Även utländska, icke-vetenskapliga tidningsartiklar användes då de innehöll information om hur coronapandemin påverkat människors motivation till att hjälpa och fostra herrelösa katter. Svenska icke-vetenskapliga tidningsartiklar användes också för att få fram uppskattade siffror och information om kattpopulationen i Sverige.

3.1. Datainsamling

Annonsernas innehåll sammanställdes och bearbetades i Microsoft Office Excel. Genom kvalitativ innehållsanalys sorterades informationen från annonserna i kategorier. Kategorierna var ålder, kön, anledning till omplacering, krav på nya ägare eller nytt hem samt behovsförklaring. Varje kategori bestod av underkategorier, specifika för varje huvudkategori. Inom kön sorterades det under ”hona” eller ”hane” och för eventuella krav på nya ägare och/eller hem samt om kattens behov beskrevs i annonsen sorterades det under ”ja” eller ”nej”.

För kategorin ålder gjordes åldersspann från 12 veckor upp och till och med 6 månader, 2 år, 4 år, 6 år, 8 år, 10 år samt över 10 år. Upp och till och med 6 månader valdes då katter i den åldersgruppen räknas som kattungar, sedan

resterande med två års ”mellanrum” för att undvika för många grupper och sedan över 10 år då en känsla under insamling av annonser fåtts om att det var få äldre katter som lades upp för omplacering. När det gällde anledningar för omplacering gjordes kategorierna utifrån vanligt förekommande anledningar, var det en unik anledning som inte förekom igen hamnade den under övrigt. Kategorierna var som följande: Allergi, förändrad familjesituation, fungerar ej med nya/andra katter/husdjur, flytt utomlands/annan boendetyp, beteendeproblem hos katten, brist på tid för katten, katten behöver annan miljö/trivs ej, ingen anledning nämns i annonsen/privat anledning, samt övriga anledningar.

Under den kvalitativa innehållsanalysen räknades antalet annonser och antalet katter. Ett medelpris räknades ut utifrån antalet katter och kategorierna ålder, kön och anledningarna till omplacering delades också på antalet katter för att få fram en könsfördelning, uppskatta medelåldern samt välfärdssituationen för katterna. Eventuella krav för nya ägare och hem samt om kattens behov beskrevs i annonser delades med antalet annonser för att få ett värde på huruvida ägare värnar för kattens framtida välfärd.

4. Resultat

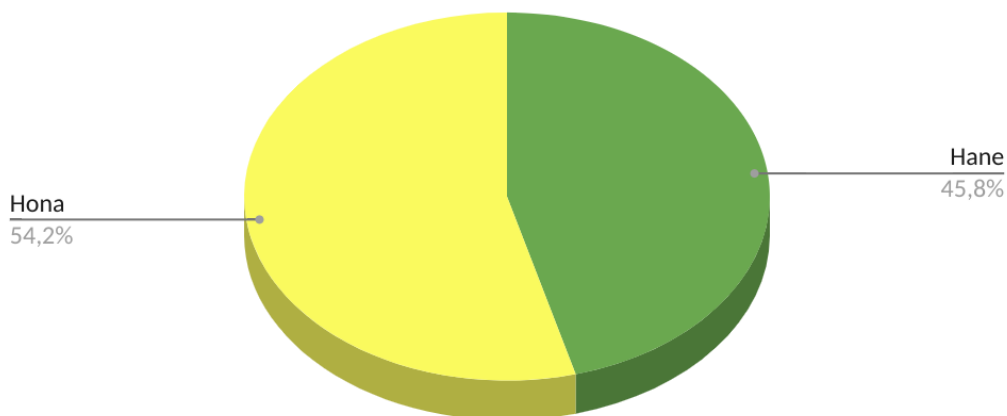
Resultaten baseras på och redovisas av en kvalitativ innehållsanalys.

4.1. Kön-, ras- och åldersfördelning

4.1.1. Könsfördelning

I annonserna som lades upp under studieperioden var det fler honor, 54,2%, än hanar, 46,8%, som lades upp för omplacering (Fig. 1).

Könsfördelning

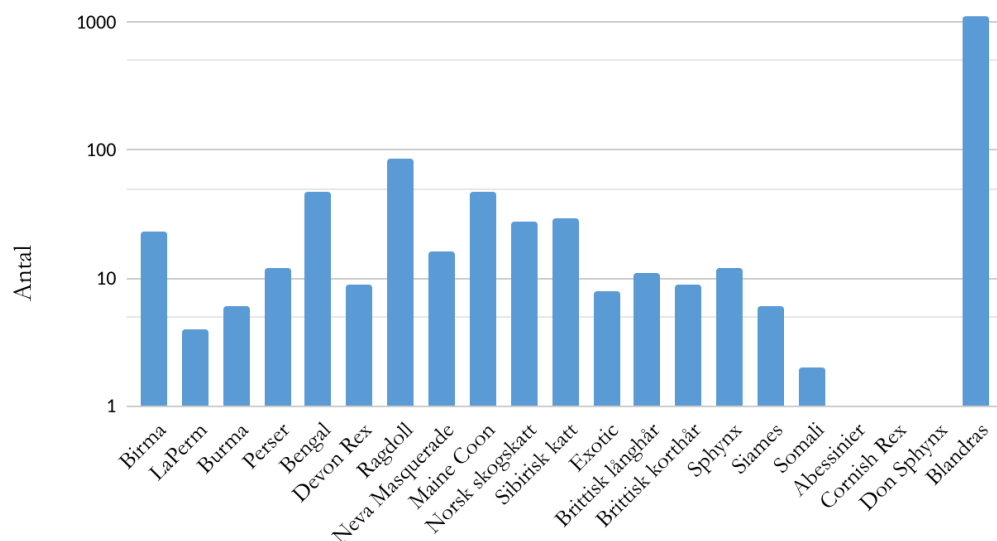

Figur 1. Andelen honor och hanar från annonser på Blocket.se som behövde omplaceras under studieperioden februari-april.

4.1.2. Rasfördelning

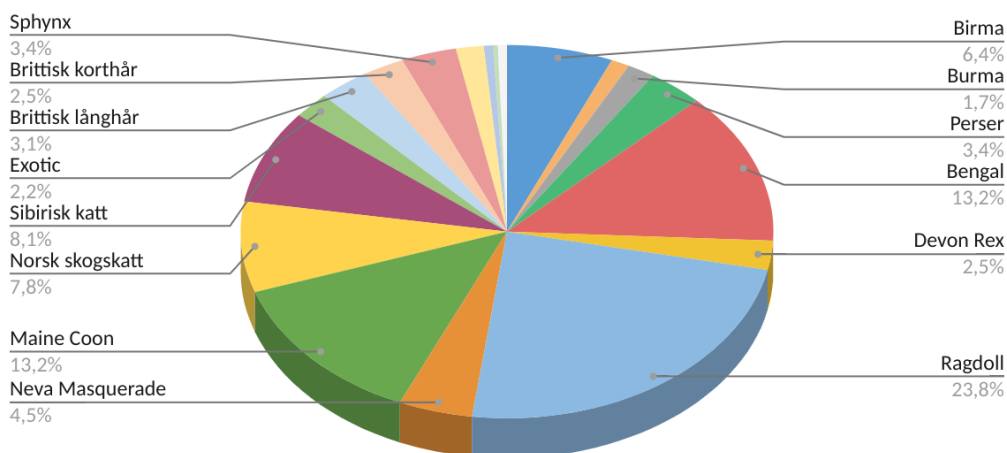
Av 1470 katter var 357 stycken raskatter (24,3%), som bestod av 20 olika raser (Fig. 2). Resterande 1 113 katter var blandraskatter (75,7%) (Fig. 2). Den vanligaste rasen var Ragdoll, vilket motsvarade 23,8% av raskatterna, och sedan följde Maine Coon och Bengal med vardera 13,2% (Fig. 3).

Rasfördelning

Figur 2. Logaritmisk skala. Antal katter av varje ras från insamlade annonser under studieperioden februari-april.

Fördelning av renrasiga raser

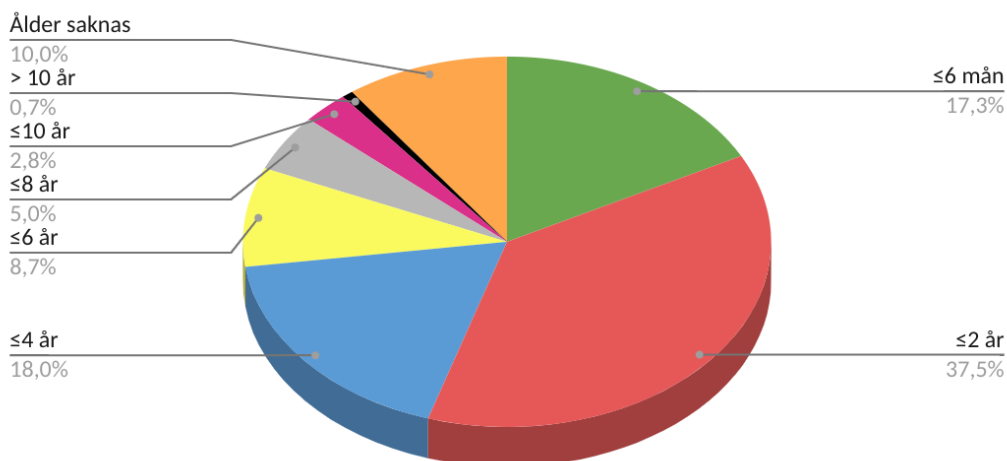
Figur 3. Andelen katter av varje ras från insamlade annonser under studieperioden februari-april.

4.1.3. Åldersfördelning

Den uppskattade medelåldern under studieperioden var 2 år och 5 månader. Åldersspannet för katterna var 12 veckor till 15 år. Majoriteten av katterna som lades upp för omplacering var 2 år eller under 2 år gamla (Fig. 4). 17,3% av katterna som omplacerades var kattungar på 6 månader eller under (Fig. 4). Under

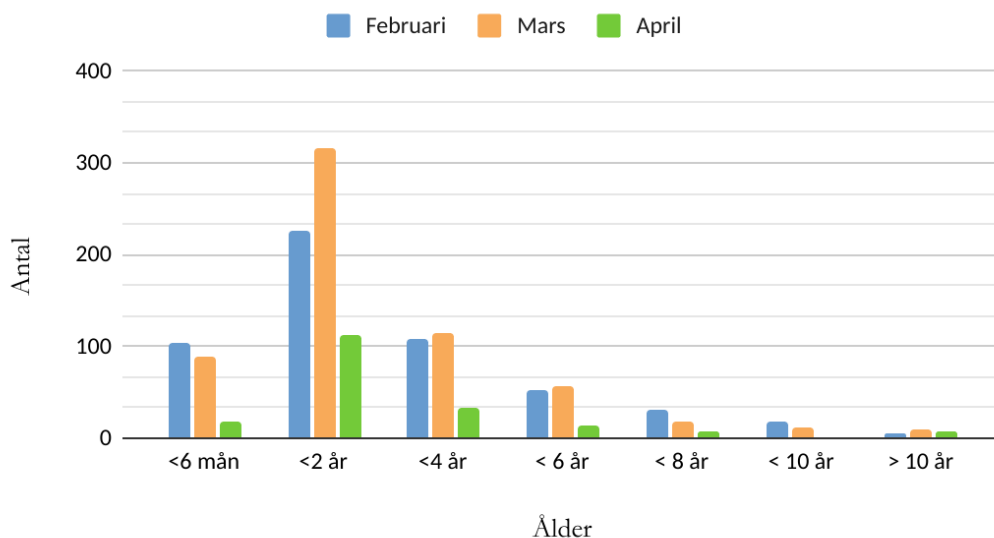
samtliga månader av studieperioden var majoriteten av katterna som lades upp för omplacering 2 år eller yngre (Fig. 5).

Åldersfördelning

Figur 4. Andelen katter i varje åldersgrupp från annonser på Blocket.se som behövde omplaceras under studieperioden februari-april.

Åldersfördelning/månad

Figur 5. X-axeln visar åldersgrupperna på katterna som behövde omplaceras på Blocket.se under månaderna februari-april och Y-axeln visar antalet katter i varje åldersgrupp från studieperioden.

4.2. Prisfördelning

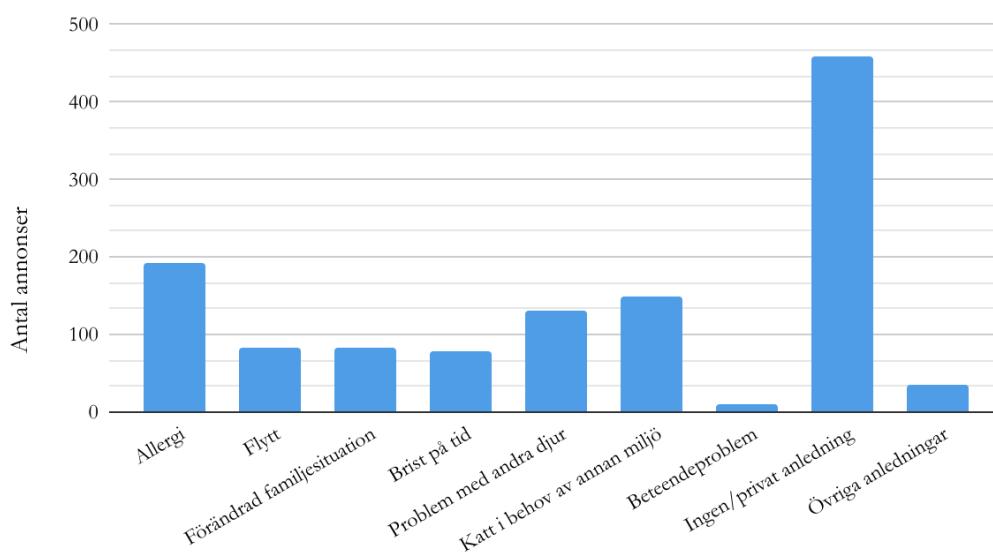
Ingen katt gavs bort gratis utan alla annonser följde Blockets regler för försäljning av katt, vilket gav ett minimibelopp på 500 kr och det högsta registrerade priset för en katt var 15 000 kr. Det var huvudsakligen lägsta summorna gällde huvudsakligen blandraser som lades upp för de lägre summorna medan det var renrasiga katter som såldes för de högre summorna. Den totala summan för alla annonser blev 4 466 138 kr, vilket gav ett medelpris på 3038 kr per katt. I vissa annonspriser ingick det dock material i form av bland annat matskålar, kattleksaker, transportburar och kattbäddar.

4.3. Anledning till omplacering

Under studieperioden på 10 veckor, från 1:a februari till 11:e april, lades 1470 katter upp för omplacering genom 1221 annonser på Blocket.se. Av dessa annonser uppgav 459 ingen anledning eller privat anledning till omplacering av katten eller katterna, 37,6% (Fig.6) Den vanligast förekommande anledningen som uppgavs var 'allergi', 15,6%, tätt följt av 'katt behöver annan miljö', 12.1%, och 'problem med andra husdjur', 10,6% (Fig. 6).

35 annonser, 2,9%, klassades under övriga anledningar då de inte passade in i någon annan kategori (Fig. 6). Katterna i dessa annonser omplacerades bland annat på grund av att ägarna avlat på katterna och inte längre kunde eller ville göra det längre, att hushållet bestod av för många katter, att katten endast var upphittad av personen som la ut annonsen samt att ägarna hade brist på pengar.

Anledning för omplacering av katt

Figur 6. X-axeln visar kategorierna angående anledningar till omplacering av katt via Blocket.se, Y-axeln visar antalet annonser som platsade under varje kategori från annonsinsamlingen under studieperioden februari-april.

4.4. Information och krav

I 321 annonser av 1 221 ställdes det krav på nya ägare eller det nya hemmet, vilket är 26,3% av totalen. Kraven handlade huvudsakligen om huruvida katten eller katterna behövde vara inomhus eller utomhus, med eller utan artfrände eller annat djurslag. I 179 annonser, 14,7%, togs kattens behov upp, där vanligast förekommande var om katten behövde ha en lugn och trygg miljö i ett hushåll med/utan specifika människor, i olika åldrar och familjekonstellationer, och/eller djur. Det upplevdes som att i majoriteten av annonserna beskrevs det att nuvarande ägare inte ställer direkta krav för nya ägare eller hem utan att intresserade personer får höra av sig och beskriva deras livssituation så att nuvarande ägare kan utgå ifrån det. I 17 annonser, 1,4%, nämndes det att en snabb försäljning prioriterades.

4.5. Citat ur annonser

I annonserna fanns det återkommande teman i beskrivningarna och exempel på dem har samlats i tabell 1. En beskrivning på vad katten ville var vanligt förekommande istället för att beskriva kattens behov och ge specifika krav för nya ägare och hem, det tolkades som varken det första eller det andra. En vanlig beskrivning till ras var "stallkatt" eller "bondkatt", vilket är en annan benämning på huskatt, och klassas under "blandras" i raskategorierna. Sällan gavs det en förklaring till det satta priset för katten, men när det gjorde det handlade det om att det ingick material utöver katten i priset eller att priset var det minsta man fick sälja en katt för enligt reglerna för Blocket.se. En annan vanligt förekommande beskrivning om anledning till omplacering var att det tas privat med intresserade ägare, vilket klassades under "ingen anledning" som sedan utvecklades till "ingen/privat anledning" då uppemot hälften hade "tas privat" som beskriven anledning i annonsen.

Tabell 1. Citat ur annonser. Exempel på svårtolkade eller vanligt förekommande fraser i annonsbeskrivningar.

Citat ur annonser	
Beskrivning om vad katten vill/tycker om:	Älskar alla, är van med barn, gillar att bli buren och vill vara nära.
Beskrivning om ras:	8,5 månader gammal bondkattshane vid

	namn Knut söker nytt hem
Beskrivning i tredje form:	Hejsan ! Molly heter jag och är en otroligt snäll och social katt på 7,5 år.
Beskrivning om privat anledning:	Anledning till omplacering och mer info tas privat.
Beskrivning om krav för nytt hem/nya ägare:	Hör av er och beskriv vad ni har för hem att erbjuda henne.
Beskrivning om pris:	500:- st kommer vi ta för dom. Mera en symbolisk summa men mest av allt är det viktigast att dom kommer till ett bra hem med massor av kärlek!

5. Diskussion

5.1. Kön-, ras-, ålder- och prisfördelning

Resultatet från Blocket-annonserna visar att det är fler honor än hanar som behöver omplaceras under studieperioden på 10 veckor från februari till april (Fig. 1). I studien utförd av Rix *et al.* (2021) var det hankatter som lättare hittade nya hem men fördelningen av könen på katthemmen var ungefär lika. Hur många av katterna från annonserna på Blocket.se som har lyckats bli omplacerade vet vi inte men frågan kvarstår: Varför är hankatter populärare än honkatter? Är det en fråga om temperament, handlar det om utseende eller är det endast en inlärd preferens? Min tolkning är att människor kan anse att det kan tillkomma fler "besvär" med honkatter än hankatter, speciellt okastrerade, i och med att honor löper och kan bli dräktiga och med det hör humörsvängningar till, vilket kan vara avskräckande för vissa och få dem att luta åt ena hållet vid val av kön.

När det gäller rasfördelningen visade resultatet att majoriteten av katterna var blandraskatter och katter utan stamtavla (75,7%) (Fig. 2), vilket stämmer överens med listan över de vanligaste katterna i Sverige 2020, gjord av Agria Djurförsäkringar, där blandraskatten låg överst. Enligt den listan var Ragdoll den populäraste raskatten med Sibirisk katt och Maine Coon efter det (Agria Djurförsäkringar, 2020). Resultatet för den här studien visade att den mest förekommande raskatten bland annonserna var just Ragdoll med Maine Coon på en delad andra plats tillsammans med Bengal (Fig. 2, Fig. 3). Varför just dessa tre raser var vanligast att behöva omplaceras kan ha att göra med specifika karaktärsdrag som inte föredras eller överraskar ägare efter köp, men det är något jag inte kan dra några slutsatser om eftersom rasspecifika drag inte undersökts i det här arbetet.

Åldersfördelningen på katterna visade att majoriteten från annonserna var 2 år eller yngre, (54,8%) (Fig. 5). Den uppskattade medelåldern låg på 2 år och 5 månader. I litteraturen om katter på katthem har det också visat sig att det är fler yngre katter och kattungar som lämnas in än äldre katter (Alberthsen *et al.*, 2013; Alberthsen *et al.*, 2016) och att det är lättare att hitta nya hem till yngre katter än äldre katter (Rix *et al.*, 2021). Att katterna som behöver omplaceras i den här studien är så pass unga är oroande, både för dessa katters välfärd men även för framtida katter. Det tyder på att ägare "ger upp om dem" av olika anledningar väldigt snabbt och om det är på grund av bristande kunskap om katters beteende och behov eller om människor inte har tid och ork att ta hand om dem är oklart. Den här studien tyder på att det är på grund av ägarens förutsättningar och inte på grund av katterna som så många unga katter behöver omplaceras, med tanke på resultatet där majoriteten av anledningarna var kopplade till ägarna på ett eller annat vis.

Medelpriset per katt som behövde omplaceras i annonserna räknades ut till att vara 3038 kr. De dyraste katterna såldes för 15 000 kr och var renrasiga katter

medan de billigaste katterna oftast var blandraskatter. Det tycker jag speglar skillnaden i status mellan bondkatter och renrasiga katter, och kopplar man in det faktum att katter inte behöver registreras i Sverige speglar det den låga status alla katter har i samhället. I vissa annonser beskrevs det också att priset kunde diskuteras, men det togs inte med i uträkningen. I en del av annonserna sattes ett symboliskt pris på grund av reglerna för försäljning av katt på hemsidan (Blocket, 2021c), vilket betyder att ett flertal personer inte värderade pengarna i så stor utsträckning som omplaceringen kunde ge dem. Det säger något om ägarnas värderingar tycker jag, som att de värdesätter katten och dess välfärd över pengar.

5.2. Anledning till omplacering

Anledningarna till omplacering av katter var många vilket resulterade i att 9 kategorier skapades. Av dessa var det “ingen/privat anledning” som var den mest förekommande anledningen, där det oftast antingen beskrevs i annonsen att anledningen till omplacering kunde tas privat eller så saknades det en beskrivning av anledning. En tolkning av det höga antalet privata anledningar som förekom är att många människor inte känner sig bekväma med att lägga ut information om sig själva eller sin familj och därför hellre tar det privat när intresserade personer svarar på annonsen. En annan förklaring till det höga antalet kan vara att människor inte anser att en anledning bakom omplacering är nödvändig information i en annons utan att till exempel en beskrivning av katten är viktigast. Men att undanhålla anledningen till omplacering är att undanhålla väsentlig information som kan hjälpa både nya ägare och katten för ett gemensamt och bra liv. Att undanhålla information anser jag öka risken för att det nya hushållet ska visa sig vara inkompatibelt med kattens behov.

Av de anledningar som beskrevs var det “allergi” som var vanligast (15,6%) (Fig. 6) vilket även var den främst förekommande anledningen i studien av Eriksson *et al.* från 2009 om anledning till inlämning av katt till katthem, utöver hemlöshet. Att det förekommer eller har uppstått allergier i hushåll med katt är i vissa fall ett svårslutligt problem som inte kan lösas på andra sätt än att omplacera katten. Just för den här anledningen finns det inget enkelt sätt att reducera antalet katter som behöver omplaceras. Det finns dock ett antal olika allergimedikationer att ta för att lindra besvär och undvika omplacering, men det är inte tillämpligt för alla hushåll. Något man kan göra innan man köper en katt är att umgås med andra katter och djur, som ägs av familj eller vänner, om man inte är säker på att man tål päls. Dock uppgavs det ofta i annonser med just allergi som anledning till omplacering att nya familjemedlemmar tillkommit i hushållet, barn eller sambos, som visat sig vara allergiska, och då hjälper inget förebyggande för att undvika omplacering.

Ett resultat som jag tolkar positivt är hur vanligt förekommande anledningen “katt behöver annan miljö” var. Med 12,1% var det den tredje vanligaste anledningen och jag tolkar den anledningen som att ägarna uppmärksammat förändringar hos katten, i beteende, kropp eller matvanor, och kommit fram till att

deras hem och vad de har att erbjuda på något sätt inte är tillräckligt för att tillgodose kattens behov. Annonnsbeskrivningar som hamnade under denna kategori handlade oftast om att katten inte längre trivdes hos eller med ägarna, vilket tyder på uppmärksamma ägare som bryr sig om sina djur och trots att de skulle vilja behålla katten har de insett att den inte trivs med nuvarande situation.

Den fjärde vanligaste anledningen till omplacering av katt var “problem med andra djur”, 10,6% av annonserna uppgav detta. Det var många typer av beskrivningar som klassades under den här kategorin och många olika anledningar och förändringar som låg bakom besluten om att omplacering var nödvändigt. Vanligt förekommande var regelbundna bråk mellan individer i flerkattshushåll, vilket Levine *et al.* (2005) visade uppkom i 35% av 128 hushåll som introducerat in nya katter i sina hem med redan befintliga katter. En gradvis introduktion av nya katter till ett hushåll med katt eller andra djur kan förebygga problem eller upptäcka problem och på det vis minska risken för att en eller flera katter kommer behöva omplaceras i framtiden. Det kan göras genom att vänja katterna i ett hushåll med doften av den nya katten och vice versa innan inflyttning, genom att dela upp rummen i hushållet till de olika katterna så att de har egna, trygga områden där de kan vara själva eller genom att till en början endast låta katterna träffas utomhus tills de har vant sig med varandra.

Anledningarna “flytt” och “förändrad familjesituation” förekom i 6,9% av annonserna. Att “flytt” blev anledningen bakom omplaceringen berodde oftast på att hemmets storlek skulle begränsas, utevistelse minimeras eller att den nya fastigheten inte tillät katter och andra djur. En förändrad familjesituation nämdes i ett flertal annonser utan att specificera om det gällde exempelvis sjukdom, separation eller tillökning i familjen, vilka var vanligt förekommande inom kategorin. De här två kategorierna är svåra att säga något om, omständigheter kan snabbt förändras i livet men för katternas skull kan man försöka planera i förväg och tänka längre in i framtiden innan ett eventuellt kattköp för att minska risken att behöva omplacera sin katt inom en kort tid. Tendensen i denna studie är att det är unga katter som behöver omplaceras, vilket kan bero på brist på kunskap och förståelse att en katt lever i många år och är ett stort ansvar som varar lika länge.

Kategorin “brist på tid” är en väldigt tydlig kategori, annonserna som klassades under den hade för det mesta den exakta beskrivningen och det motsvarade 6,4% av totalen. Den kategorin gör mig kluven gällande ägares medvetenhet eftersom det kan tolkas som att ägaren är uppmärksam och inser att den tid som finns att erbjuda inte är tillräckligt för att tillgodose kattens behov, men kan också tolkas som att katten visade sig vara mer tidskrävande än väntat vilket tyder på att ägarens kunskap om katter är bristande och att de möjligtvis tagit sig an mer än de klarar av.

Beteendeproblem var anledningen bakom att 11 katter behövde omplaceras (0,09%) vilket är en lägre siffra jämfört med litteratur gällande anledningar till att katter lämnas in på katthem (Eriksson *et al.*, 2009; Alberthsen *et al.*, 2016), där beteendeproblem av olika slag oftare fanns beskrivna. Det kan ha att göra med att en majoritet av katter som behöver omplaceras från katthem har varit hemlösa och levt utan ägare en tid eller hela sina liv, medan katter som behöver omplaceras via

Blocket.se sällan levt som herrelösa och inte upplevt samma typ och mängd av stress som katter som lämnats in på katthem.

Kategorin “övriga anledningar” skapades då ett flertal annonser inte passade in i någon av befintliga kategorier. Totalt blev det 35 annonser som klassades under “övriga anledningar”. Annonsernas anledningar hade främst med avel att göra, antingen att en eller flera katter avlats färdigt på eller att komplikationer uppstått som gjort att avelsarbetet inte kunnat genomföras. Det var ett par stycken som ville hitta en fodervärd för sina avelskatter, vilket innebär att den nya ägaren har fullt ansvar över katterna men att tidigare ägare får ta ett visst antal kullar på katthonan för att sälja vidare kattungarna. Det är något som innebär ännu större ansvar än att endast ta hand om en eller två katter, att dessutom vårda kattungar tills dess att de når försäljningsålder och lämnar hushållet. Det är något jag anser inte reducerar utan förvärrar problemet med det höga antalet katter i Sverige, att ta över en katt som fodervärd kan bidra till att fler katter behöver omplaceras eller blir hemlösa.

En kategori som var tänkt att vara med från början var “corona”. Men efter datainsamlingen visade det sig att det var en anledning som aldrig nämdes i någon annons. Däremot tror jag att Covid-19 kan vara en bidragande faktor till att katter lades ut för omplacering under våren 2021, att antalet kattköp ökat under pandemins början och att det kan ha satt sina spår i antalet katter som behövde omplaceras ett år senare med tanke på den låga medelåldern på katterna i den här studien. Covid-19 kan vara en bidragande faktor bland annonserna i kategorin “katten behöver annan miljö”. Att nedstängningar och hemarbeten har lett till förändringar i kattens tillvaro som leder till beteendeförändringar hos katten, alternativt mer närvarande ägare som uppmärksammat att katten ej trivs i hushållet. Stress hos katter orsakas ofta av förändringar i miljön (Amat et al., 2015) och att exempelvis ägare går från att vara frånvarande till att spendera dygnet runt med katten, kanske i trånga hem, med katter utan utevistelse, kan tänkas vara stressfullt för katten. De flesta anledningar till omplacering av katt skulle möjligtvis kunna kopplas till Covid-19 eftersom annonserna lades upp på Blocket.se under pandemins gång, ett år efter utbrott och flertalet nedstängningar och restriktioner som förändrade vardagslivet för majoriteten av Sveriges hushåll.

5.3. Information och krav

Krav på nya ägare eller det nya hemmet ställdes i 26,3% av alla annonser. Kraven som ställdes var logiska och sådana som kunde grundas i de behov som katten eller katterna hade, som att katter behöver bo med eller utan en artfrände eller behöver vara utomhus eller inomhus, vilket ledde till att 14,7% av annonserna beskrev kattens behov. Det var dock den svåraste delen av datainsamlingen då det visade sig vara svårt att tolka i en fri text om kattens specifika behov beskrevs eller om det var vad ägaren uppfattade att katten “tyckte om” att göra och inte nödvändigtvis behövde göra för att må bra. I den här studien sattes ribban på att

kravet för att klassas som att kattens behov beskrevs var att orden “behov” eller “behöver” fanns med i beskrivningen, till skillnad från “vill” och “tycker om”.

Något som var vanligt förekommande var att istället för att beskriva sina krav på nya ägare eller hem avslutades beskrivningen med att förklara att intresserade var välkomna att höra av sig och berätta om sin livssituation och vad de har att erbjuda katten. Strategin är en bra sådan ur ägarnas perspektiv, de får konkreta svar på vad intresserade har att erbjuda och kan välja mellan dem eller sortera ut dem om en beskrivning fattas, men att inte lägga direkta krav i annonsen tycker jag är synd eftersom all information är bra information och det sätter förutsättningarna för kattens framtida hem. Att ha strikta krav på nya ägare eller hem i annonsbeskrivningen kan skrämja bort oseriösa personer samt spara tid för människor som är genuint intresserade men som det visar sig inte kan erbjuda det som behövs enligt kraven.

5.4. Felkällor

Inför datainsamlingen gjordes noga överväganden om kategorier och valen som togs gjordes för att undvika alltför många kategorier som riskerade att göra resultaten röriga. Att exempelvis göra åldersspann istället för att klassa exakta år eller månader på katterna gjordes även för att minimera arbetet som bearbetningen av data innebar. Det skapar begränsningar i resultatet men det ansågs nödvändigt för arbetsprocessen.

Datainsamlingen har ett par brister som kan ha påverkat resultatet. Den analytiska insamlingsmetoden ger utrymme för tolkning och i det här arbetet är det endast en person, tillsammans med handledare, som har satt ramen för hur annonsbeskrivningarna ska tolkas. I och med att andra kan tolka rådatan annorlunda än det har gjorts i den här studien är resultatet inte alltid användbart för framtida forskning. Analytisk insamlingsmetod är en svår metod, det ger inte bara utrymme för tolkningar mellan människor utan det är även svårt att vara konsekvent i sina egna tolkningar, från en annons till en annan. På grund av metodvalet är resultatet för den här studien svårt att anpassa till omvärlden.

Metoden för att samla in annonser från Blocket.se kan inte garantera att alla annonser endast är med en gång. Blocket.se har en funktion där personer kan välja att betala extra för att sin publicerade annons ska hamna högt upp i listan och inte försvinna i mängden, vilket gör att en annons publiceras flera gånger på hemsidan. Under bearbetningen av sparade annonser i Microsoft Excel kunde upprepning uppfattas och dubletter raderas men det finns ingen garanti att dubletter eller även tripletter inte förekommer i de data som resultatet baseras på, även fast en genomgång utfördes för att hitta dubletter. Det betyder att antalet annonser som publicerades och antalet katter som behövde omplaceras under studieperioden inte exakt kan beräknas och därmed även de fördelningar, av kön, ålder, ras, som gjorts utifrån dem.

Inga annonser sattes i fler än 1 kategori för anledning bakom omplacering. Även om en flytt kan vara på grund av förändrade familjesituationer och leda till att ägaren har brist på tid eller att katten inte längre är i en miljö som tillgodoser dess behov så placerades annonsen under den kategori som beskriver den huvudsakliga anledningen, det som ägaren främst nämner som en anledning bakom beslutet att omplacera katten. Det valet anser jag som en styrka för arbetet eftersom det ger ett resultat om anledning per annons vilket är enkelt att diskutera och tillämpa i verkligheten samt i framtida studier.

5.5. Litteraturens styrkor och svagheter

En del av syftet med studien var att ta reda på hur många katter som behöver omplaceras i Sverige och för att få en bild av helheten behövdes information om kattpopulationen i landet sökas upp. Statistiska centralbyrån (SCB) är en statlig förvaltningsmyndighet som har sammanställande statistik inom många områden, bland annat kattpopulationen, och trots att siffrorna som finns inte är publicerade i vetenskapliga tidskrifter har jag valt att använda dem då jag anser att en statlig myndighet är en trovärdig källa. Att ha med nationell statistik som grund för mina resultat och resonemang anser jag vara en styrka för studiens budskap, det betonar problemet med antalet hemlösa katter i Sverige och att omplacering är en bidragande faktor som ökar risken att katter hamnar i hemlöshet.

En mindre bra hemsida som valdes att använda som referens är Agria djurförsäkringar. Det är en hemsida som kan ge en antydning på vilka kattraser som är populärast i Sverige, men det är också ett företag som säljer djurförsäkringar vilket kan leda till en viss partiskhet. Det är ett företag som vill tjäna pengar och som gör det genom att sälja försäkringar till kattägare som ska täcka eventuella kostnader som kan tillkomma efter ett kattköp, vilket enligt en del kattägare kan anses vara mer tillrådligt för en dyr renrasig katt än en bondkatt. Att Agrias lista över mest populära raser i Sverige kan vara vinklad bör hållas i åtanke, det representeras ur deras perspektiv och är inte vetenskapligt granskat.

Den vetenskapliga litteraturen granskades noggrant för relevans men också för trovärdighet. Ett exempel på en lämplig och bra artikel för det här arbetet är Applebaum *et al.* från 2020 som handlar om katters beteende och behov tillsammans med relationen till ägare samt svårigheterna som uppstod och påverkade under Covid-19 pandemin. Artikeln är publicerad i en trovärdig tidskrift, *Animals*, och är väldigt aktuell både gällande publiceringsår, 2020, och ämne. Det är en intressant artikel som passade in i bakgrunden för den här studien, men en svaghet med artikeln i relation till det här projektet är dock att studien utfördes i USA som haft striktare restriktioner under pandemin än Sverige haft. Människa-katt relationerna i studien kan ha påverkats annorlunda eller i högre eller lägre grad jämfört med i Sverige.

En annan vetenskaplig artikel som användes som grund till arbetet var Salman *et al.* från 1998, som handlade om riskfaktorer relaterat till att människor lämnar över katter och hundar till djurhem. Det är en av de svagare studierna som det här

arbetet använder på grund av dess ålder, ämne och ursprung. Det är en studie vars resultat inte är helt tillämpligt för kattpopulationen i Sverige eftersom den utfördes i USA och undersökte människo- och djurrelaterade faktorer för inlämning av katter och hundar till djurhem, och inte mellan privatpersoner. Däremot är studien användbar genom de resultat som fås om människors kunskap om djur och hur det minskar risken för att katter och hundar ska överges till djurhem.

5.6. Studien i förhållande till hållbarhet och etik

Omplacering av katter är något av ett etiskt dilemma. Huruvida det är etiskt försvarbart att omplacera sin katt, att lägga över ansvaret på någon annan till kattens bekostnad, är en svår fråga. Vilka anledningar bakom omplacering är etiskt försvarbara eller inte, exempelvis om omplacering behöver ske för kattens eller ägarens skull, hur spelar det roll? Att omplacera en katt, speciellt via Blocket.se, kan inte vara hundra procentigt lyckosamt, och för de katter som inte får nya hem kan ett liv på katthem vänta dem. På ett katthem kan de leva en stor del av sina liv i en ny och stressig miljö och riskera att utveckla beteende- och hälsoproblem (Kry & Casey, 2007). Vissa katthem har dessutom en "no kill" policy, är det etiskt försvarbart att låta katter leva ut resten av deras liv i en miljö som kan vara stressande för dem och leda till kroniska hälsoproblem? Och på de katthem där katter kan behöva avlivas om nya hem inte går att hitta, är det etiskt försvarbart att lämna in en katt och riskera avlivning?

Hållning av djur är allmänt känt för att bidra till människors välmående, rent fysiologiskt, som att vi exempelvis inte känner oss ensamma när vi har djur i hushållet. Människor behövde alltså djur, men för att hålla djur behöver vi ha tillräcklig kunskap för att kunna ta hand om dem. Brister kunskapen och förståelsen för djuren kan vi inte tillhandahålla den miljö som de behöver, tillgodose deras behov, vilket leder till problem för djuren. Om djuren inte mår bra mår inte heller vi människor bra av att hålla dem längre. Det skapar en ond cirkel, alltså behöver vi kunskap om katters behov och beteende för att kunna ha dem på ett hållbart sätt för alla inblandade.

En ökad kunskap om katters behov och beteende kan också leda till en mer socialt hållbar relation mellan människor och katter, minska risken för att omplacering ska behöva ske och därmed leda till en mer hållbar hållning av sällskapskatter. Om människors kunskap om katter ökar kan det leda till att färre katter behöver omplaceras och belastningen på katthem reduceras. Katthemmen kan då ta hand om hemlösa katter från gator och kolonier och ge dem chansen till ett bättre liv. Kan man fokusera på katter från gator och kolonier kan det leda till en mindre inverkan på närmiljön, färre katter som jagar och dödar djurungar och hotade arter, och en minskad sjukdomsspridning, både mellan katter och till vilda djur. Katthemmen kan även lägga mer resurser på att öka välfärden för de katter som finns där istället för att behöva expandera och ta hand om fler som kattägare

väljer att lämna in. Det kan leda till mer värdefull tid åt varje individ, ett mer hållbart liv för katter på katthemmen och öka chansen för adoption.

5.7. Framtida forskning

Under det här arbetet har jag funderat på om det finns riskfaktorer som påverkar om katter behöver omplaceras eller ej. Resultatet för den här studien kan visa situationen i Sverige om vilka katter som omplaceras, vad det är för kön, ålder och ras, och kan vara en grund till att ta reda på vilken typ av katt som har störst risk att behöva omplaceras och byta hem. Det som inte undersökts vidare i det här arbetet är ägarna och deras betydelsefulla roll som ansvarstagare och beslutsfattare. För att ta reda på eventuella riskfaktorer, hos såväl katt som ägare, kan ägare till de katter som lämnas in till katthem studeras och genom intervjuer ta reda på varför de lämnar in sin katt, vad de har för relation till katten och hur deras livssituation ser ut, gällande boende, familj, arbete och vardagsliv. Att peka ut riskfaktorer kan vara ett avgörande bidrag till ökad välfärd för katter i Sverige.

Resultatet för den här studien visar hur många katter som behövde omplaceras i Sverige under en period på tio veckor under våren 2021, men vad som inte kan visas är hur många av dessa katter som lyckades hitta nya hem. En framtida studie skulle kunna undersöka hur många katter som hittar nya hem via hemsidan och jämföra med resultatet från den här studien för att visa på hur lyckat det är att omplacera en katt via Blocket.se. Det går även att undersöka om det är lättare eller svårare att omplacera en katt på ett katthem jämfört med Blocket.se. Om det visar sig vara ett bättre sätt att göra det via Blocket.se kan metoden föreslås till katthem i Sverige för att öka katters chans till att hitta nya hem.

I en framtida studie skulle man kunna ta resultatet från den här studien och undersöka situationen med omplaceringsbehövliga katter i Europa eller länder i andra världsdelar och se om det liknar det som visats här att majoriteten av katterna som behöver nya hem är ungdatter och honkatter. Oavsett om situationen är lika eller olika kan man undersöka eventuella strategier för kunskapsspridning om katters beteende och behov samt strategier för att hitta nya kompatibla hem för katter och se om det går att tillämpa i såväl Sverige som i andra länder. Man skulle även kunna undersöka om specifika nätverk, online eller i organisationer, för kattägare kan öka kunskapen om katter i samhället och om ett stöttande nätverk kan förbättra katternas välfärd.

Förhoppningarna att kunna hitta kopplingar till Covid-19 i studien var höga men utan specifika beskrivningar som anledning till att katter omplaceras och utan något att jämföra med kunde kopplingar till viruset inte göras. Efter pandemin skulle dock en liknande studie som den här kunna undersöka hur många katter som behöver omplaceras och jämföra med antalet som behövde omplaceras under pandemin för att se om det har ökat eller minskat och kunna dra mer direkta slutsatser om coronavirusets påverkan. Det skulle vara intressant att studera hur katters välfärd ser ut efter pandemin för att se om det har påverkats på ett positivt

eller negativt sätt och utvärdera om det finns något att lära sig av pandemins förutsättningar för hållning av katt.

Förslag på frågeställningar:

- Hur ser situationen med katter som behöver omplaceras ut i Europa?
- Vad finns det för riskfaktorer att uppmärksamma om ägare som behöver omplacera en eller flera katter?
- Hur många katter lyckas hitta nya hem genom Blocket.se?
- Hur ser kunskapsnivån ut bland kattägare om katters beteende och behov?
- Har Covid-19 pandemin påverkat antalet katter som behöver omplaceras i Sverige?

6. Slutsats

Under studieperioden behövde 1470 katter omplaceras i Sverige, varav majoriteten var unga katter upp till 2 år och dominerades av honkatter. Den vanligaste angivna anledningen till omplacering var allergi, tätt följt av att katten behöver en annan miljö och att det uppstår problem mellan katten och andra djur i hushållet. Att katter behöver omplaceras vid en så pass ung ålder är oroande och kan bero på en brist på kunskap om katters beteende och behov. Att en åttondel av annonserna uppgav att anledningen till omplacering handlade om att katten behövde en annan miljö är uppmuntrande men långt ifrån den mån ägare behöver ha om sina katter. Beteendeproblem visade sig sällan vara orsaken till att katter behövde nya hem. Det som behövs för att reducera antalet omplaceringsbehövliga katter i Sverige är att öka kunskapen om katter bland kattägare och potentiella sådana. I framtiden behövs det fler studier på människors kunskap om beteende och behov för att kunna ta till de åtgärder som är nödvändiga för att öka välfärden hos katter. Budskapet om att det finns katter som behöver nya hem måste spridas, tanken om att adoptera istället för att köpa behöver nå ut till människor för att öka chansen att hitta nya hem till de katter runt om i landet som är i behov av det.

7. Populärvetenskaplig sammanfattning

Katten är Sveriges populäraste husdjur och kattpopulationen i landet uppskattas vara runt 1,4 miljoner. Av dessa beräknas uppemot 100 000 katter vara hemlösa. Antalet kan endast uppskattas på grund av att katter inte behöver registreras hos Jordbruksverket i Sverige, vilket innebär att man inte behöver registrera sig själv som kattägare till sin katt och det gör det svårt att veta det exakta antalet katter i landet. Att registrering av katter inte är obligatoriskt innebär att det är enkelt att köpa, äga och sälja en katt, vilket gör att risken för impulsköp av katt är stor. Impulsköp medför en risk för katter att behöva omplaceras, eftersom beslutstagandet om att köpa en katt kan ha varit utan vidare eftertanke, och för en omplaceringsbehövlig katt som inte hittar ett nytt hem är risken stor att bli övergiven och hemlös.

Oönskade katter är ett stort problem och det beräknas finnas 480 miljoner hemlösa katter över hela världen. I Sverige uppskattas det finnas över 100 katthem som tar hand om herrelösa och hemlösa katter. De flesta katter som tas om hand har lämnats in av människor som uppgett att katten varit hemlös men det förekommer även att kattägare lämnar in sina egna katter av olika anledningar. Den vanligaste anledningen har uppgetts handla om allergier.

Den här studiens syfte var att ta reda på hur många katter som behövde omplaceras, och varför, via hemsidan Blocket.se, samt om annonsbeskrivningarna innehöll förklaringar på kattens behov eller krav på nya ägare och hem. Annonser samlades in under en period på 10 veckor under våren 2021 och resulterade i totalt 1221 annonser med 1470 katter i behov av nya hem. Den vanligaste uppgivna anledningen till att katter behövde omplaceras var att allergier förekom i hushållet, men andra vanliga anledningar handlade om att katten behövde en annan miljö, att nuvarande hushåll inte kunde erbjuda det katten behövde, att det uppstod problem mellan katten och andra djur i hushållet eller att ägarna inte hade tid för katten. En anledning som väldigt sällan förekom var att beslutet om att omplacera skulle grunda sig i beteendeproblem hos katten. Krav på nya ägare eller nytt hem förekom i ungefär en fjärdedel av annonserna men en förklaring om kattens behov var mer sällsynt.

Studien visade att majoriteten av de katter som lades upp på hemsidan för att bli omplacerade var unga katter upp till 2 år. Det var även fler honkatter än hankatter som behövde hitta nya hem. Varför det är så pass unga katter som behövde omplaceras är svårt att säga men det säger mer om ägarna än katterna själva med tanke på att beteendeproblem sällan var orsaken och att brist på tid var betydligt mer vanligt. Det tyder på en brist på kunskap hos kattägare, att bristfällig information om katters beteende och behov leder till att ägare tar sig an en katt utan att förstå ansvaret och tiden som behövs. Att kattens behov sällan fanns med i annonsbeskrivningen stärker misstanken om bristande kunskap hos kattägare.

Slutsatsen som kan dras av den här studien är att information om katter behöver spridas och kunskap öka för att minska antalet katter som är i behov av nya hem och minimera belastningen på katthem. Det faktum att det finns många katter i landet som behöver nya hem måste nå ut till människor för att problemet ska minska och försvinna. Att adoptera istället för att köpa en katt kommer bidra till en ökad välfärd för sällskapskatter i Sverige.

Tack

Ett stort tack till min handledare Maria Andersson som har satt igång arbetet och bidragit med stöd, hjälp och goda råd under processens gång. Min opponent och kritiska vän ska även ha ett tack för all konstruktiv kritik jag fått och så till sist ett tack till min examinerare Jenny Yngvesson.

Referenser

Agria Djurförsäkring, 2021.

<https://www.agriabreedersclub.se/katt/artiklar/topp-tio-popularaste-kattraserna/> , använd 2021-05-07.

Alberthsen, C., Rand, J.S., Bennett, P.C., Paterson, M., Lawrie, M. & Morton, J.M. 2013. Cat admissions to RSPCA shelters in Queensland, Australia: description of cats and risk factors for euthanasia after entry. Australian Veterinary Journal. 91(1-2), 35-42.

Amat, M., Camps, T. & Manteca, X. 2015. Stress in owned cats: behavioural changes and welfare implications. Journal of Feline Medicine and Surgery. 18(8). <https://doi.org/10.1177/1098612X15590867>

Applebaum, J.W., Tomlinson, C.A., Matijczak, A., McDonald, S.E. & Zsembik, B.A. 2020. The Concerns, Difficulties, and Stressors of Caring for Pets during COVID-19: Results from a Large Survey of U.S. Pet Owners. Animals. 10(10), 1882. <https://doi.org/10.3390/ani10101882>

ASPCA, 2021.

<https://www.asPCA.org/animal-homelessness/shelter-intake-and-surrender> , använd 2021-04-08.

Blocket, 2020.

<https://www.mynewsdesk.com/se/blocket/pressreleases/rusning-efter-husdjur-paa-blocket-saa-ser-du-till-att-djurkoepet-blir-tryggt-foer-alla-inblandade-3004870> , använd 2021-03-31.

Blocket, 2021a. <https://www.blocket.se/om/vad-ar-blocket> , använd 2021-03-31.

Blocket, 2021b. <https://www.blocket.se/om/villkor/anvandarvillkor> , använd 2021-03-31.

Blocket, 2021c.

<https://www.blocket.se/tips-och-guider/kopa-och-salja-djur/kopa-katt> , använd 2021-03-31.

- Bowen, J., García, E., Darder, P., Argüelles, J. & Fatjó, J. 2020. The effects of the Spanish COVID-19 lockdown on people, their pets, and the human-animal bond. *Journal of Veterinary Behavior*. 40, 75-91.
- Eriksson, P., Loberg, J. & Andersson, M. 2009. A survey of cat shelters in Sweden. *Animal Welfare*. 18, 283-288.
- Heidenberger, E. 1997. Housing conditions and behavioural problems of indoor cats as assessed by their owners. *Applied Animal Behaviour Science*. 52(3-4), 345-364.
- Jordbruksverket, 2021.
<https://jordbruksverket.se/djur/hastar-och-sallskapsdjur/katter/sa-skoter-du-din-katt> , använd 2020-05-10.
- Kry, K. & Casey, R. 2007. The effect of hiding enrichment on stress levels and behaviour of domestic cats (*Felis sylvestris catus*) in a shelter setting and the implications for adoption potential. *Animal Welfare*. 16, 375-383.
- Landsberg, G. 1996. Feline behavior and welfare. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 208(4), 502-505.
- Levine, E., Perry, P. & Houpt, S.K.A. 2005. Intercat aggression in households following the introduction of a new cat. *Applied Animal Behaviour Science*. 90(3-4), 325-336.
- Markowitz, D.M. 2019. Putting your best pet forward: Language patterns of persuasion in online pet advertisements. *Journal of Applied Social Psychology*. 50(3), 160-173.
- Marston, L.C. & Bennett, P.C. 2009. Admissions of Cats to Animal Welfare Shelters in Melbourne, Australia. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 12(3), 189-213.
- New York Times, 2020.
<https://www.nytimes.com/2020/03/19/us/coronavirus-foster-pets.html> , använd 2021-04-06.
- Novus, 2017.
<https://novus.se/nyheter/2017/11/hundar-och-katter-allt-vanligare-svenska-hem/> , använd 2021-03-29.

- Rix, C., Westman, M., Allum, L., Hall, E., Pockett, J., Pegram, C. & Serlin, R. 2021. The Effect of Name and Narrative Voice in Online Adoption Profiles on the Length of Stay of Sheltered Cats in the UK. *Animals*. 11(1), 62. <https://doi.org/10.3390/ani11010062>
- Royal Canin, 2020. <https://news.cision.com/se/royal-canin/r/100-000-hemlosa-katter-i-sverige.c3194897> , använd 2021-03-30.
- Salman, M.D., New, J.G., Scharlett, J.M., Kass, P.H., Ruch-Gallie, R. & Hetts, S. 1998. Human and Animal Factors Related to Relinquishment of Dogs and Cats in 12 Selected Animal Shelters in the United States. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 1(3), 207-226
- SCB, 2012. <https://mb.cision.com/Public/622/9379154/b7d4b1c1bd7476df.pdf> , använd 2021-03-29.
- Sinn, L. 2016. Factors affecting the selection of cats by adopters. *Journal of Veterinary Behavior*. 14, 5-9.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter, saknr L 102.
- Stella, J.L. & Croney, C.C. 2016. Environmental Aspects of Domestic Cat Care and Management: Implications for Cat Welfare. *The Scientific World Journal*. <https://doi.org/10.1155/2016/6296315>
- Vincent, A., Mamzer, H., NG, Z. & Farkas, K.J. 2020. People and their pets in the time of the covid-19 pandemic. *Society Register*. 4(3), 111-128.